

ἄγουσα ὁδός, σκοτεινή, ἄνευ οὐδεμιᾶς λυχνίας, ἦν βορβορώδης καὶ πλήρης παρεῤῥιμένων λίθων καὶ ἄλλης ὕλης οἰκοδομικῆς, ὥστε ἀκινδύνως ὑπὸ τῶν φοιτῶντων εἰς τὸ Θέατρον δὲν διεβαίνετο. Ἄλλὰ καὶ οὗτοι ἦσαν ὀλίγιστοι· ἐκ τῶν κυβερνῶντων οὐδεὶς ποτέ· καὶ ἐν γένει τὰ θεωρεῖα ἔμενον σχεδὸν πάντοτε πάντα κενά, καὶ αὐταὶ τῆς αἰθούσης αἱ ἔδραι ὑπὸ σπανίων κατείχοντο· δι' ὃ καὶ μέχρι τέλους ὁ θίασος ἐν ἀπογνώσει κατέλιπε τὰς Ἀθήνας, καὶ μετέβη εἰς πόλεις ἐπαρχιακάς, ἔνθα ἔτυχε καλητέρας δεξιώσεως.

Ὀλλανδικὴ Ἐταιρεία.

Καὶ ἄλλη δέ τις μοὶ ἐπεβλήθη μέριμνα, ἦν καθῆκον ἐνόμισα νὰ δεχθῶ. Ἡ ἐν Ὀλλανδίᾳ πρὸ ὀλίγου συστάσα **Φιλελληνικὴ Ἐταιρεία**, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διατηρήσῃ καὶ ἐκτείνῃ τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἐκπαιδευτήρια, καὶ πρὸς τοῦτο ν' ἀντικαταστήσῃ καὶ τὴν παρ' ἡμῖν προφορὰν τῆς Ἑλληνικῆς, ὡς μόνην ὁρθήν, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐράσμου καθιερωθεῖσαν, εὐηρεστήθη νὰ με τιμήσῃ διὰ τοῦ τίτλου «Ἐπιτίμου Προέδρου,» ὃν ἐγὼ προθύμως ἐδέχθην, διότι αἱ περὶ προφορᾶς ἰδέαι καὶ ἀρχαὶ αὐτῆς ἦσαν πάντοτε αἱ ἐμαί, καὶ εἶχον προσπαθήσῃ νὰ συστήσω καὶ εἰσαγάγω αὐτὰς καὶ ἐν Ἀμερικῇ, καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Ἄμα δ' ἐγκαταταχθεὶς εἰς τὴν Ἐταιρείαν, ἐσπέραν δέ τινα ἠγόρευσα διὰ μακρῶν ἐν τῷ Συλλόγῳ τῷ Παρνασσῷ περὶ τοῦ θέματος τούτου, καὶ ἠθέλησα καὶ δι' ἐφημερίδων νὰ προκαλέσω τὴν κοινὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦ κατ' ἐμὲ μεγάλως τὴν Ἑλλάδα ἐνδιαφέροντος· ἀλλὰ, δυστυχῶς, ἐκεῖναι, εἰς ἃς ἀπετάθην, ἦσαν ἐκ τῶν ἢ μόνα πολιτικά, ἢ μᾶλλον κομματικά, ἢ μόνον προσοδοφόρα ἄρθρα δεχομένων. Ἐκτοτε ἤλπισα νὰ κατορθώσω δραστηριωτέραν τινὰ ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς Φιλελληνικῆς Ἐταιρείας, συμπράξει τοῦ καθηγητοῦ κ. Σ. Λάμπρου, ὅστις, ἐπὶ τῇ ἐμῇ προτάσει, ἐξελέγη ἐπίτιμος αὐτῆς γραμματεὺς, καὶ διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ ὑπ' αὐτῆς κατώρθωσα μὲν νὰ ψηφισθῇ ἔτησίᾳ τις

συνδρομή ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ἄλλως ἀπέτυχον ἐντελῶς, διότι εἰς τοὺς διδάσκοντας ἤδη εἰς τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν κατάστημα, οὗ ἄλλοτε ἀπετέλουν μέρος, εἶχον ἀποβῆ ξένος καὶ ἄγνωστος. Οὕτω, λαβὼν παρὰ τῆς Ἑταιρείας ἔγγραφον, καθ' ὃ ἐν γενικῇ συνεδριάσει εἶχεν ἀποφασίση νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου περὶ τοῦ ζητήματος τῆς προφορᾶς, καὶ περὶ τοῦ ἄν, δεκτῆς γενικῶς γενομένης τῆς καθ' ἡμᾶς, δὲν ἦτο δυνατόν, ὡς πρὸς τινὰς λεπτομερείας, νὰ δειχθῶμέν πως συμβιβαστικοὶ πρὸς τοῦ Ἐράσμου τὸ σύστημα, ἔπεμψα ἔγγραφον ἐπισήμως εἰς τὴν πρυτανείαν, ἐκφράζων μὲν τὴν ἐμὴν γνώμην, ὅτι περὶ τοιούτου συμβιβασμοῦ οὐδεὶς ἐδύνατο νὰ γίνῃ λόγος, παρακαλῶν δὲ νὰ προκληθῇ γνωμοδοτήσεις τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς. Ἄλλ' εἰ καὶ μετὰ παρέλευσιν μηνῶν ἐπανέλαβον τὴν πρότασίν μου, ἔτος παρηλθε χωρὶς οὐδὲν νὰ ἐνεργηθῇ καὶ οὐδεμία νὰ μοὶ δοθῇ ἀπάντησις, δι' ὃ μεγάλη καὶ διὰ τοῦτο ἦν ἡ στενοχωρία μου, διότι ἐνόμιζον ἐθνικῶς ἀσύμφορον νὰ φέρω εἰς γνώσιν τῶν ξένων Ἑλληνομαθῶν καὶ φιλελλήνων τὴν περὶ τοιούτου ἐθνικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ συμφέροντος ἀκατανόητον ἀκηδεΐαν τῶν ἡμετέρων λογίων. Προσέτι ἐπρότεινα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὴν χορηγίαν παρασήμου εἰς τοὺς δύο βαθεῖς Ἑλληνιστὰς ἐν Ἀμστελοδάμῳ, τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα τῆς Ἑταιρείας, εἰς ἔνδειξιν ὅτι αἱ προσπάθειαι αὐτῶν ἀναγνωρίζονται ἐν Ἑλλάδι· καὶ ἔλαβον μὲν αὐτοῦ τὴν ὑπόσχεσιν· ἀλλ' ἡ ὑπόσχεσις πρὸ πολλῶν μηνῶν, καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ταῦτα γράφω δὲν ἐξετελέσθη.

Ἦθων.

Ἐν ἔτει 1888 σπουδαῖον ἐπῆλθε συμβὰν εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ὁ ἐν Αἰγύπτῳ πολιτικὸς ἡμῶν πράκτωρ, ὁ ἀρχαῖός μου φίλος Ἀναστ. Βυζάντιος, μοὶ ἀνήγγειλε δι' ἐπιστολῆς του ὅτι ὁ κ. καὶ ἡ κυρία Ζερβουδάκη, ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ παροίκων Ἑλλήνων, συνήνουν εἰς ἣν αὐτὸς τοῖς ὑπέβαλε πρό-